

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl/fin

Ons kenmerk
2025-0000529789

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen
(geen)

Datum 17 november 2025
Betreft Beantwoording verzoek en vraag Eerste Kamer over
staatsdeelnemingen

Geachte voorzitter,

Via deze Kamerbrief kom ik terug op drie verzoeken/vragen van de Eerste Kamer rondom staatsdeelnemingen. Het betreft de volgende drie verzoeken/vragen: (1) nadere vragen afschaffen uitbrengen jaarverslagen beheer staatsdeelnemingen, (2) vraag naar aanleiding van Kamerbrief over TenneT Duitsland en (3) toezegging Notitie over integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen.

1. Nadere vragen afschaffen uitbrengen jaarverslagen beheer staatsdeelnemingen¹

De vaste commissie voor Financiën en voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei vragen de minister om jaarlijks in het voorjaar een brief te sturen over de invulling van de aandeelhoudersbevoegdheden voor de staatsdeelnemingen. Via deze brief kan ik bevestigen dat deze brief elk jaar verstuurd zal worden.

Daarnaast vroeg de vaste commissie om een jaarlijks overzicht te verstrekken van fondsen en garanties waarin de staat een rol heeft. Er wordt ieder jaar bij zowel de Miljoenennota als het Financieel Jaarverslag van het Rijk reeds een totaaloverzicht gepubliceerd van de garanties die door het Rijk zijn verstrekt. Deze is te vinden in de bijlage Overzicht risicoregelingen van het Rijk. In de Miljoenennota 2024 en Miljoenennota 2026 is een totaaloverzicht van de fondsen gepubliceerd (bijlage Fondsenoverzicht). Al deze gegevens zijn ook te vinden in de departementale begrotingen.

2. Vraag naar aanleiding van Kamerbrief over TenneT Duitsland²

De leden van de fractie van JA21 hebben naar aanleiding van de Kamerbrief over TenneT Duitsland vragen gesteld³. De leden vragen zich af wat de verkoop van TenneT betekent voor de verplichtingen op de Rijksbegroting ten aanzien van

¹ Kamerstukken I 2025-2026, 17 8581, BD

² Kamerstukken I 2025-2026, 28 165, BD

³ Kamerstukken I 2025-2026, 17 8556, BD

TenneT. Zij ontvangen graag een overzicht van de toekomstige reserveringen/verplichtingen tot en met 2030.

Ons kenmerk
2025-0000529789

Zoals in de Kamerbrief van september 2025⁴ aangegeven, is de transactie pas afgerond als aan alle opschortende voorwaarden is voldaan, de verwachting is dat dit in de eerste helft van 2026 plaatsvindt. Na afronding worden de budgettaire consequenties bij het eerst volgende begrotingsmoment verwerkt. Hierbij zullen de volgende aanpassingen plaatsvinden:

- De volledige reservering in de Rijksbegroting van € 7,3 miljard voor kapitaalstortingen in TenneT Duitsland zal komen te vervallen. Een gedeelte van deze reservering stond in de begroting van 2025. Dit komt bij de Najaarsnota al te vervallen. Deze middelen zijn niet-saldorelevant en een vrijval levert geen budgettaire ruimte op.
- De tijdelijke lening voor TenneT Duitsland voor 2026 kan deels vrijvallen. De mate waarin de lening komt vrij te vallen is afhankelijk van wanneer de afronding van de transactie in 2026 plaatsvindt. Hoe later deze volledig wordt afgerond, hoe minder er vrij komt te vallen.

3. Toezegging Notitie over integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen

Op 15 oktober 2024 is in een mondeling overleg aan de heer Kroon (lid van de BBB-fractie) toegezegd dat de minister zal terugkomen op de integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen. In mijn brief van 19 december 2024 aan de Tweede Kamer⁵ waar de Eerste Kamer een afschrift van heeft ontvangen, heb ik hier uitgebreid bij stilgestaan. Via deze Kamerbrief verstuur ik op uw verzoek u de betreffende passages.

Investeringsagenda

TenneT opereert zowel in Nederland als Duitsland in een gereguleerde markt. Hieronder wordt uiteengezet hoe de investeringsagenda van TenneT in Nederland en Duitsland tot stand komt en hoe het besluitvormingsproces verbeterd kan worden.

1. 1. Totstandkoming van de investeringsagenda van TenneT Nederland.

De investeringsagenda voor TenneT Nederland volgt uit haar wettelijke taken die zowel Europees⁶ als nationaal⁷ zijn vastgelegd. Onder haar wettelijke taken vallen onder andere het beheren, onderhouden en uitbreiden van het hoogspanningsnet en te voorzien in veilig en betrouwbaar transport van elektriciteit. In de Investeringsplannen (IP's) geeft TenneT inzicht in de investeringen die de komende tien jaar nodig zijn, zowel voor het net op land als het net op zee, om aan haar wettelijke taken te voldoen. Dat betekent dat de investeringsagenda van TenneT grotendeels gedreven wordt door de IP's. De overheid stelt eisen aan deze IP's in de Elektriciteitswet 1998 en onderliggende regelgeving. De staat als aandeelhouder heeft daarentegen geen directe invloed op het vaststellen van deze IP's, wel heeft de staat een goedkeuringsrecht bij investeringen hoger dan € 200 mln.

⁴ Kamerstukken II 2025-2026, 28165, nr. 466

⁵ Kamerstukken II 2024-2025, 28 165 nr. 433

⁶ Artikel 40 Elektriciteitsrichtlijn (EU) 2019/944.

⁷ Artikel 16 Elektriciteitswet 1998.

Het IP Net op Land wordt iedere twee jaar vastgesteld.⁸ Hierin worden alle noodzakelijke uitbreidings- en vervangingsinvesteringen opgenomen. TenneT komt tot deze investeringen aan de hand van scenario's, maar ook door een analyse van de staat van het net en directe klantaanvragen. De scenario's moeten o.a. rekening houden met overheidsbeleid.⁹ TenneT modelleert aan de hand van scenario's de verwachte toekomstige vraag en aanbod van elektriciteit en andere modaliteiten. De hiervoor omschreven analyse, scenario's en klantaanvragen worden gebruikt om de verwachte knelpunten op het bestaande hoogspanningsnet te identificeren. Per algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling stelt de minister van Klimaat en Groene (KGG) verder vast waaraan investeringsplannen moeten voldoen.¹⁰

Ons kenmerk
2025-0000529789

Voor het IP Net op Zee wordt niet met scenario's gewerkt zoals bij het IP Net op Land. In plaats daarvan stelt de minister van KGG het ontwikkelkader wind op zee vast, na akkoord van de ministerraad. In dit ontwikkelkader wordt de ontwikkeling van het net op zee opgenomen, welke vervolgens landt in het investeringsplan van TenneT. Het ontwikkelkader is afhankelijk van het beleid dat KGG maakt. KGG schetst de kaders van waar, wanneer en met welke omvang windparken kunnen worden gerealiseerd. Het ontwikkelkader is voorbereid in overleg met TenneT en de windsector en wordt aangepast als daar aanleiding toe is.

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de minister van KGG toetsen de IP's vervolgens. KGG toetst alleen het IP op land. De ACM toetst of de investeringen noodzakelijk zijn en of de netbeheerder in redelijkheid tot het IP heeft kunnen komen. De ACM kan de netbeheerder verplichten het IP aan te passen als de ACM dit op basis van haar toets nodig acht. Onder de Elektriciteitswet 1998 toetst de minister van KGG of voldoende rekenschap is gegeven aan de ontwikkelingen in de energiemarkt. Onder de nieuwe Energiewet zal deze toetsende bevoegdheid vervallen om beter aan te sluiten bij Europese regelgeving. KGG behoudt wel de bevoegdheid om vooraf regels te stellen aan de IP's. Wanneer de IP's zijn vastgesteld worden de investeringen noodzakelijk geacht en zijn de netbeheerders deze volgens de Elektriciteitswet 1998 wettelijk verplicht uit te voeren. In een volgend IP is het echter wel mogelijk dat investeringen wijzigen, dit moet dan worden toegelicht door TenneT.

1. 2. Totstandkoming investeringsplannen voor TenneT Duitsland

In Duitsland wordt ook iedere twee jaar een investeringsplan gemaakt. Dit is het Netzentwicklungsplan (hierna: NEP). Het NEP wordt eveneens opgesteld middels scenario's door TenneT en de andere drie landelijke netbeheerders (50Hertz, Amprion en Transnet). Het beleidsministerie Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (BMWK) en de toezichthouder Bundesnetzagentur (BNetzA), toetsen of de investering noodzakelijk en doelmatig is. De BNetzA kan het NEP nog aanpassen. BMWK toetst vervolgens of er voldoende rekenschap is gegeven aan de ontwikkelingen van de energiemarkt. Daarna wordt het NEP vastgesteld door de Bundestag waarmee de investeringen uit het NEP wettelijk verplicht zijn en vervolgens landen in de investeringsagenda van TenneT.

1. 3. Verbetering besluitvormingsproces

⁸ Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas, artikel 2.3.

⁹ Zie Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Hierin staat ook waaraan de scenario's verder moeten voldoen.

¹⁰ Zelfde AMvB als eerder.

Een externe adviseur is gevraagd de totstandkoming van de investeringsagenda van TenneT te valideren. Dit onderzoek is gelijktijdig met deze brief vertrouwelijk met uw Kamer gedeeld. Uit het onderzoek blijkt dat op het moment dat de IP's en het NEP worden vastgesteld geen van de betrokken partijen een gedetailleerd overzicht heeft van de kosten voor implementatie van de investeringsplannen.

Ons kenmerk
2025-0000529789

De IP's en het NEP worden iedere twee jaar vastgesteld. Met ieder nieuw investeringsplan worden eventuele nieuwe projecten toegevoegd aan de investeringsagenda van TenneT. De kosten daarvan worden pas duidelijk als de netbeheerders, waaronder TenneT, de investeringsplannen verder uitwerken en de individuele projecten ontwerpen en begroten. De nieuwe kosten moeten dan worden toegevoegd aan de al bestaande investeringsagenda. TenneT heeft vervolgens wettelijk gezien slechts heel beperkt ruimte om af te zien van projecten aangezien het in beide landen wettelijk verplicht is de investeringsplannen integraal uit te voeren. In Nederland vloeit de investeringsagenda van TenneT voor een groot deel voort uit de IP's, met de aantekening dat TenneT al wel rekening houdt met vier projecten die onderdeel zijn van het VAWOZ en nog niet zijn opgenomen in het IP Net op Zee. In Duitsland vloeit de investeringsagenda vrijwel volledig voort uit het NEP.

Het kabinet is voornemens te onderzoeken op welke wijze eerder in het proces beter inzicht kan worden verkregen in de kosten van de investeringen die TenneT op grond van die IP's moet doen. Eén van de onderwerpen van het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur betreft het verbeteren van het integrale besluitvormingsproces. De verwachting is dat het rapport van het IBO begin volgend jaar zal verschijnen. Daarna zal het kabinet zijn reactie geven en zo mogelijk de adviezen bij de voorjaarsbesluitvorming betrekken.

Ook in Duitsland onderzoekt het Nederlandse kabinet hoe inzicht kan worden verkregen in de verwachte kosten voor TenneT van een nieuw NEP. Daarnaast wordt onderzocht welke mogelijkheden TenneT en haar aandeelhouder hebben om hier vervolgens op te kunnen acteren.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

E. Heinen

DLN

TER BESLISSING

Aan de minister

17/11

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief verzoeken/vragen Eerste Kamer over
staatsdeelnemingen

Datum
12 november 2025

Notanummer
2025-0000529781

Bijlagen

1. Kamerbrief
2. Vraag EK nav afschaffen Jaarverslag
3. Vraag EK nav brief TenneT Duitsland

Aanleiding

Er zijn drie verzoeken/vragen vanuit de Eerste Kamer over staatsdeelnemingen. De Kamer heeft verzocht om uiterlijke beantwoording op 18 november.

Beslispunten

- Bent u akkoord met verzending van bijgaande Kamerbrief aan de Eerste Kamer (bijlage 1)? Zo ja, wilt u deze dan ondertekenen?
- Bent akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Kernpunten

Het gaat om de volgende drie verzoeken/vragen:

1. *Vraag naar aanleiding van het afschaffen van het Jaarverslag Deelnemingen:* De vaste commissies voor Financiën en voor EZK/KGG van de Eerste Kamer hebben gevraagd of u jaarlijks in het voorjaar een brief rondom staatdeelnemingen kan sturen. U antwoordt positief. Dit is al staande praktijk. Daarnaast vragen de commissies om een overzicht van de garanties en fondsen waarin de Staat een rol heeft. U geeft aan dat er jaarlijks bij Miljoenennota en Financieel Jaarverslag een overzicht van de garanties wordt gegeven en het overzicht van de fondsen is reeds gegeven bij Miljoenennota 2024 en 2026.
2. *Vraag naar aanleiding van Kamerbrief over TenneT Duitsland:* De fractie van JA21 heeft gevraagd wat de verkoop betekent voor de verplichtingen op de Rijksbegroting rondom TenneT. In lijn met eerdere Kamerbrieven wordt aangegeven dat (1) de reservering voor kapitaalstortingen in TenneT Duitsland komt te vervallen en (2) dat een gedeelte van de lening voor TenneT Duitsland in 2026 komt te vervallen.
3. *Toezegging debat:* In het openbare gedeelte van het mondeling overleg met de Eerste Kamer op 15 oktober 2024 heeft u toegezegd een notitie te sturen rondom de integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen, gericht op TenneT. Dit verzoek was ons inziens afgedaan via een Kamerbrief van 19 december 2024 aan de Tweede Kamer waarvan een afschrift naar de Eerste Kamer was gestuurd. Echter, de Kamer heeft vanwege procedurele redenen verzocht deze toezegging officieel af te doen via een Kamerbrief specifiek gericht aan de Eerste Kamer. Dezelfde passages uit de Kamerbrief van 19 december 2024 worden daarom direct aan de Eerste Kamer verstuurd.

17/11

Communicatie

Geen aanvullende communicatie voorzien.

Politiek/bestuurlijke context

Zie kern.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.